

Groninger verloren zoon

Toen het Groninger Godgeleerd Gezelschap op 20 maart 1855 ten huize van Hofstede de Groot vergaderde, was daarbij als gast aanwezig 'de Heer Kraaijevanger, voormalig Pater Franciscaan'. Naast gastheer en gast waren tien van de in totaal twaalf leden opgekomen, onder wie De Groot's beide collega's aan de theologische faculteit, L.G. Pareau en W. Muurling. Kraaijevanger maakte mee dat de aanwezigen besloten om de Leidse hoogleraar A. Kuenen, een schoonzoon van Muurling, tot corresponderend lid te benoemen. Verder werd er die keer gesproken over een lezing van E.J. Diest Lorgion betreffende 'de anthropologie van Jezus'. Dat Kraaijvangers aanwezigheid in de stad de aandacht trok, blijkt uit het feit dat het deftige bestuur van de afdeling Groningen van het Nederlands Bijbelgenootschap op 6 april besloot hem via De Groot 'als blijk van belangstelling en betooning van gemeenschap' een bijbel te schenken. Op 24 april was Kraaijevanger opnieuw te gast bij het gezelschap.³

Een brief die op 21 mei door C.Ph. Hofstede de Groot, de 25-jarige zoon van P. Hofstede de Groot, aan Kraaijevanger werd geschreven, laat zien hoe laatstgenoemde zich bruusk onttrok aan de kring waarin hij met zoveel égards was ontvangen. Op vrijdagmiddag 18 mei diende zich bij huize De Groot iemand aan die de wandelstok kwam afhalen die de pater daar had laten staan. De bewuste persoon had een briefje bij zich met de volgende inhoud: 'Ik kan mij met uwe gevoelens *nu* niet meer vereenigen. Daarom acht ik mij verplicht voor uwe uitnodiging te moeten bedanken en U te verklaren, elk verder onderhoud als overbodig af te breken. Ik heb de eer te zijn van U H E Zgl. dienstv. dienaar Kraaijevanger'. De Groot senior en zijn zwager, de Groninger predikant C.H. van Herwerden C.Hz., hadden moeite gedaan om de ander die avond nog een briefje te overhandigen, maar deze was toen al verdwenen. De Groot junior had het gebeurde zelf niet meegemaakt. Op 17 mei (Hemelvaartsdag) had hij ver buiten de provincie op beroep gepreekt. Pas na zijn thuiskomst op zaterdagavond vernam hij wat er was gebeurd.

Wat in de brief vooral treft, zijn de emotionaliteit en het ongelooft waarmee alle betrokkenen het geheimzinnige vertrek van Kraaijevanger hebben beleefd. Zo koesterde De Groot junior 'de vrees dat gij ongelukkig, diep ongelukkig zijt'. Hij kon niet begrijpen dat de ander 'in twee, drie dagen' een overtuiging had opgegeven, die toch in loop van 'jaren en jaren' was gerijpt: 'Heeft men u gedwongen, ... of heeft men u verleid en misleid door uw gemoed week te maken en uw verstand gevangen te nemen?' Hij liet zijn 'innig geliefde' vriend weten 'dat er heete tranen zijn geschreid, dat er slapelooze nachten zijn doorgebracht, dat er ziele smart is

³ Notulen van het Theologisch Gezelschap I (1835-1856), 128-129; Universiteitsbibliotheek Groningen K.B. hs. 3. Register der handelingen van de Groninger afdeling des Nederlandschen Bijbelgenootschaps 1850-1869, 83-84; Archief afdeling Groningen Nederlands Bijbelgenootschap, 3; Groninger Archief. Zie voor het Groninger Godgeleerd Gezelschap (GGG): J. Vree, *De Groninger godgeleerden. De oorsprongen en de eerste periode van hun optreden* (1820-1843), Kampen 1984, m.n. 142-151.